

Sve zemlje u okruženju donele su zakon o integralnoj proizvodnji i uredile ovu oblast neophodnim pravilnicima. Srbija je donela zakon o organskoj proizvodnji, ali ne i pravilnik o integralnoj proizvodnji, sa propisanim tehničkim i organizacionim uslovima, načinom organizacije kontrole proizvoda, definisanjem obaveza proizvođača, određivanjem sertifikacione kuće, načina certificiranja, obaveznom označavanju proizvoda logom, što su sve pravila koji predstavljaju osnovu delovanja integralne proizvodnje. Samo na ovaj način moguće je povećavanje konkurentnosti poljoprivrednog sektora, standardizacija i povećanje kvaliteta jabuke u celoj Srbiji, što je već u dobroj meri odrađeno u Vojvodini u poslednjih nekoliko godina zahvaljujući uvođenju novih tehnologija, jačanju prekogranične i regionalne saradnje između naučno istraživačkih institucija i poslovnih i stručnih subjekata, u čemu su prednjačili predstavnici Departmana za voćarstvo, vinogradarstvo i pejzažnu arhitekturu Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu.

Najkompetentniji sagovornik na ovu temu, prof dr Zoran Keserović, direktor departmana, kaže:

-Voćarska proizvodnja mora da pređe na podizanje zasada sa protivgradnim mrežama, mora se uvesti integralni proces proizvodnje i insistirati na većem udruživanju. Naši proizvođači, pogotovo proizvođači jabuke, su to već shvatili, pa sada imamo već formirano nekoliko kooperativa u Srbiji. Sigurno da nam nedostaju distributivni centri, jer, koliko mi je poznato, imamo samo dva za distribuciju cele proizvodnje. Direktiva EU doneta 2009. godine, kaže da će sve države članice morati u svojim nacionalnim planovima da predstave na koji način obezbeđuju implementaciju osnovnih principa integralne zaštite do 1. januara 2014. godine. Mi smo formirali jednu grupu sa kojom smo počeli, već tri godine radimo integralnu proizvodnju, jer smo smatrali da ne možemo čekati zakone i pravilnike. Povećani su voćarski zasadi, ali su nastali i novi problemi. Previše se upotrebljavaju hemijsko tehnički proizvodi, dolazi do izmene kvaliteta životne sredine, povećava se ostatak pesticida u plodovima. Hrana treba da bude lek, a ne uzrok bolesti. Zato u narednom periodu moramo više uraditi na zaštiti životne sredine, ali i samih potrošača. U svetu se desi 3 miliona teških trovanja pesticidima. Oko 95% trovanja se desi u zemljama u razvoju.

Profesor Keserović naglašava da integralna proizvodnja mora biti kontrolisana proizvodnja u cilju zaštite i proizvođača i životne sredine i da je ona najviše zaživela kod jabuke i kruške. Zašto kod ovih voćnih vrsta?

-Zato što voćne vrste zahtevaju najveći broj zaštita od bolesti i štetočina. U integralnoj proizvodnji moraju se kontrolisati sve agrotehničke mere. Đubrenje mora da se radi na osnovu plodnosti zemljišta. Analiza zemljišta mora da se radi svake četvrte, a folijarna analiza svake godine. Na osnovu kontrole, analize zemljišta i folijalne analize, donosi se odluka kako će se vršiti đubrenje. Sigurno da nema intezivne proizvodnje bez navodnjavanja. Ali i ovde se prave velike greške. Prvo, dodaju se velike norme ili se ne prilagođava fazama organogeneze. Vodni kapacitet se mora prilagođavati fazama organogeneze. U integralnoj proizvodnji mora se prihvatiti minimalizacija obrade zemljišta. U Italiji se ide dotle da se za zaštitu od bolesti, koriste atomizeri, zapaljivanje kao mera prevencije u integralnoj proizvodnji, pa i kod voćnih sorti i vrsta koje su tolerantne na bolesti. Ne možemo da se osloniti na autohtone sorte ili npr. na sortu Topaz koja je otporna na bolesti, kada sorta nema prolaz na tržištu, nego moramo usvajati sortiment koji je prisutan u EU. Prebul, gremi smit, crveni delišes, na te sorte se mora obratiti pažnja. Ukoliko se primene neke agrotehničke mere, ove sorte mogu dobro da dobro rađaju, poput zlatnog delišesa, ajdareda...

Osnovni preduslov za integralnu proizvodnju je proizvodnja sertifikovanog sadnog materijala, a Srbija tu ima velikih problema. Zašto?

-Nije se na vreme prešlo na proizvodnju tzv. srifikovanih sadnica. Svi novi zasadi u Vojvodini su sertifikovani, sa proverenim garancijama, što nimalo nije slučajno. Ovakve sadnice u Srbiji proizvodi svega tri firme. Možda bi podsticajnim merama nadležnog Sekretarijata trebalo podsticati ovakve tehnologije u proizvodnji kvalitetnog materijala. Kada se postave ovakve sadnice, mora se voditi računa i o grančicama. U takvim uslovima, kada se u prvoj godini dobije kvalitetan zasad, sigurno da se već u drugoj godini može ostvariti prinos od 25-30 tona, u trećoj i četvrtoj godini 45 do 50 tona. Mora se polako napuštati kratka rezidba i preći na dugu rezidbu, koja je važna da bi se smanjila bujnost. Kada se prelazi na intenzivne zasade važno je da se to pored zelene rezidbe, reguliše vodom i podsecanjem korena. Tamo gde je vršeno podsecanje sa obe strane, obrazovanje pupoljaka je daleko veće. Zato jedna od obaveznih agrotehničkih mera u Srbiji u narednom periodu, mora da postane podsecanje korena.

Kada je u pitanju integralna proizvodnja moraju se stvoriti preduslovi. Zasadi se mogu podizati po sistemu jedno stablo-jedna sorta. Postoje sada i zimske vrste. Postoje preporuke da se vrši kombinacija 4 reda jedne, pa 2 reda druge sorte, pa tako redom. Pravo da vam kažem, ja nisam za tu varijantu. Više sam za monotoni zasad, jer je lakše hemijsko proređivanje, lakša je berba

itd. Hemijsko proređivanje plodova takođe mora da bude redovna mera. U integralnoj proizvodnji se tačno zna sa kojim preparatima se koja sorta proređuje. Mi smo u poslednjih nekoliko godina uradili dosta na pripremi biljnih preparata u voćarstvu. Tvrdim da, kada bi na Fruškoj gori, proredili plodove preko 95% , mi bi imali manje problema. Zašto mi hoćemo tehnologiju sa pojedinih plantaža da prenesemo na sve druge, pa i preparate koje koristimo za proređivanje. Posebna priča su berba, čuvanje i pakovanje jabuka, kao i vođenje kalendara od strane proizvođača.

Naš sagovornik kaže da integralna proizvodnja zahteva visok stepen znanja, obrazovane proizvođače, kao i adekvatnu stimulaciju od strane države.

-Departman stalno organizuje predavanja, savetovanja, radionice, da bi proizvođači shvatili koliko je značajno uvođenje integralne proizvodnje. Da bi sve ovo moglo da se odradi, Srbija prvo mora da uradi regionalizaciju i da odredi koji su to najznačajniji rejoni u voćarstvu. Da je Srbija imala te reone urađene pre 20 godina, ne bi se dešavalo ovo što se sada dešava. U ovoj godini smo imali velike štete od izmrzavanja, jer smo širili voćne vrste u nekim neodgovarajućim predelima i uslovima, pa je, recimo, izmrzavanje ove zime u ravnici bilo i do 100% za kasiju i breskvu. Tu su, nažalost, otišla značajna podsticajna sredstva. A zna se tačno u kojem reonu pojedine voćne vrste daju najbolje rezultate. Na osnovi procene potencijalne plodnosti mi možemo da izađemo sa procenom koliki će rod biti u Srbiji. Možda 245.000 tona, što je negde 8 do 10% manje u odnosu na prošli godinu.

Nema nikakave sumnje da se u narednom periodu u Vojvodini mora uvoditi integralni koncept proizvodnje, ukoliko želimo da budemo konkurentni na sve probirljivijem tržištu-zaključio je profesor Zoran Keserović.